

19.03.2020

סימוכין : אע-20-97-אס

לכבוד,
ד"ר אביחי מנדלבליט
היועץ המשפטי לממשלה

ח"כ גלעד ארדן
השר לביטחון פנים

עו"ד נוחי פוליטיס
מנהלת מחלקת חנינות

באמצעות מייל

שלום רב,

הנדון : צמצום אוכלוסיית הכלואים לאור התפרצות מגפת הקורונה בישראל

אנו פונים אליכם בבקשה לבחון בדחיפות את אפשרות נקיטתם של צעדים דחופים לצמצום מספר הכלואים המוחזקים בבתי הכלא, לשם הבטחת בריאותם תחת מגפת הקורונה. כפי שיפורט להלן, הימנעות מנקיטת צעדים עלולה להציב את אוכלוסיית הכלואים בסיכון גבוה להידבקות, אשר בחלק מהמקרים עשויה להוביל לסכנת חיים ממשית בשל העובדה, כי רבים מהכלואים מצויים בקבוצות סיכון. אנו סבורים כי בעת הזו חלה על הרשויות חובה בריאותית, מוסרית ומשפטית לפעול ללא דיחוי לצמצום אוכלוסיית הכלואים למינימום האפשרי.

עמדתם המקצועית של מומחי בריאות שונים איתם נועצנו היא, כי למרות המאמץ הגדול של שירות בתי הסוהר למנוע הדבקה בבתי הכלא, לא ניתן לבדוד באופן מלא את אוכלוסיית הכלואים ויש להתכונן לכך שהמחלה תתפשט לתוך בתי הכלא.

בשל תנאי הכליאה המהווים סביבת חיים ייחודית, לא ניתן לקיים בבתי הכלא את הנחיות משרד הבריאות שנועדו למנוע הדבקה. הצפיפות בתאים ובשטחים הציבוריים אינה מאפשרת שמירה על מרחק של שני מטרים בין אנשים, לא בכל התאים קיימת נגישות למים חמים, תנאי האוורור לקויים ברבים מתאי הכליאה ומהווים סיבה לתלונות רבות גם בימי שגרה.

בנוסף, אוכלוסיית הכלואים כוללת אלפי חולים כרוניים ומאות זקנים שהשפעת המחלה עליהם עלולה להיות קטלנית.

צמצום מספר הכלואים נועד לשמור גם על מי שישאר בכלא וגם על הכלואים המשוחררים. הדבר יאפשר לרווח את שטח המחיייה עבור המוחזקים בכלא, יאפשר לשב"ס מקומות בידוד רבים עבור אלה שיזדקקו לכך ויהקטין את סיכויי ההדבקה עבור המשתחררים. על פי מומחים לבריאות הציבור, לכמות הנגיפים אליהם אדם נחשף יש השפעה ישירה על חומרת המחלה (המחלה עלולה להיות חמורה יותר ככל שכמות הנגיפים גדלה), על מהירות ההפצה ועל הסכנה להדבקה חוזרת. לכן על השחרורים להתבצע בהקדם האפשרי, כאשר המחלה עדין לא התפרצה בכלא.

אנו סבורים כי בעת הזו ניתן וראוי לבצע שורה של צעדים מיידים לצמצום אוכלוסיית הכלואים וזאת מבלי לפגוע יתר על המידה בביטחון הציבור. צעדים אלו כוללים ביצוע התאמה של תקן הכליאה ושימוש בכלי השחרור המנהלי של כלואים אשר מצויים לקראת השלמת תקופת המאסר; הוצאה לחופשות ממושכות של כלואים הנמצאים בסבב חופשות בכפוף לבחינה ביטחונית; מיצוי השימוש בחלופות מעצר דוגמת מעצר בית ואיזוק אלקטרוני; שחרור של מהגרים ומבקשי מקלט המוחזקים במשמורת מכוח חוק הכניסה לישראל, לאור היעדרו של אלמנט מסוכנות והיעדר יכולת להרחיקם מישראל בשל מצב החירום; קידום בקשות חנינה וועדות שחרורים מטעמים רפואיים. רשימה זו אינה רשימה מלאה.

בכל מקרה, יש לפעול על מנת שכלואים חולים ומבוגרים שנמצאים בקבוצות סיכון לפיתוח תסמינים קשים יותר של קורונה, יזכו להגנה מיטבית, בין אם על ידי שחרורם, או על ידי התאמת תנאי המאסר שלהם. בנוסף, יש להפסיק באופן מיידי כליאה של אסירים ועצורים בתאים שאין בהם אוורור (דוגמת אגף 9 בכלא הדרים).

צעדים ברוח זו אינם רק צו השעה, אלא נעשים כעת במדינות שונות בעולם, בהן אירלנד, הולנד ומחוזות שונים בארצות הברית בהן מופעלים אמצעים מגוונים להפחתת העומס בבתי הכלא נוכח המשבר.

החזקתם של כלואים, וביחוד אלו מבינם המשתייכים לקבוצות סיכון, בתנאי צפיפות בהם לא ניתן לקיים את הנחיות משרד הבריאות בדבר שמירה על מרחק ותנאי והיגיינה אישית מפרה באופן בוטה את זכויות היסוד שלהם לחיים ולשלמות הגוף המעוגנות בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו. מצב זה מפר גם את הוראות סעיף 11(ב) לפקודת בתי הסוהר המורה כי כלואים יוחזקו בתנאים הולמים שאין בהם לפגוע בבריאותם ובכבודם. מדיניות זו אף עומדת בסתירה לחובותיה של המדינה על פי כללי המשפט הבינלאומי המטיל חובה מפורשת לפעול למניעת הפצתן של מחלות מדבקות (ראו סעיף 12 לאמנה הבינלאומית לזכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות ובאופן ספציפי לנעשה בבתי הכלא ראו סעיף 35 לסטנדרט המינימלי לטיפול באסירים של האו"ם ("כללי מנדלה")).

לאור האמור לעיל אנו קוראים לכם להפעיל ללא דיחוי את סמכויותיכם על מנת להבטיח את בריאותם וחייהם של אוכלוסיית הכלואים.

נודה להתייחסותכם.

בברכה,

ניב מיכאלי	עו"ד אן סוציו	ד"ר רחל סטרומזה
רופאים לזכויות אדם	האגודה לזכויות האזרח	הוועד הציבורי נגד עינויים
עו"ד נדיה דקה	עו"ד טל סטיינר	עו"ד מוחמד ג'בארין
המוקד להגנת הפרט	המוקד לפליטים ולמהגרים	מרכז אל-מיזאן לזכויות אדם

העתק: גונד אשר וקנין, מ"מ נציב שב"ס